

„Československo-jihokorejská izolace, která trvala až do přelomu 80. a 90. let, se nedá tak lehce přeskočit,“

říká český velvyslanec v Korejské republice **Jaroslav Olša, jr.** V rozhovoru s Mezinárodní politikou naznačuje obrovský potenciál naší spolupráce se zemí, jejíž hospodářství je sice čtrnáctou největší ekonomikou světa, která ale zůstává stále ještě stranou zájmu české veřejnosti. Rozhovor vedl Robert Schuster.

Jak je Česká republika v Korejské republice vnímána? Pouze jako jeden z řady evropských států, nebo i jako něco trochu víc?

Lze na to dát dva naprosto protichůdné pohledy, které jsou ale oba pravdivé.

Napřed ten pozitivní a krásný: kamkoli přijdete a řeknete, odkud jste, je reakcí obdivné „*Praha - ta je tak krásná*“ a hned se také dozvíte, že Váš partner už v Praze byl a častokrát ne jednou, nebo chce do Prahy strašně moc jet a určitě si s sebou vezme celou svou rodinu. K tomu si představte další drobné detaily. V kavárně Muzea moderního umění Vám nalijí kávu do hrníčku s pražským panoramatem, na stavbě nového drahého obytného komplexu v centru Soulu nazvaného Castle visí coby reklama snad padesátimetrová fotografie svatovítské katedrály a záběry Prahy se korejské zákazníci snaží nalákat dokonce i prodejci německých mercedesů nebo dánských mléčných výrobků! A když si vyfukáte slovo Praha - protože korejsky zní jméno našeho hlavního města stejně jako česky - ve vyhledávací největšího internetového knihkupectví, nabídne vám na šest desítek dostupných položek

knih a CD vydaných v Koreji, z nichž nemalá část jsou původní díla místních autorů, je Vám záhy jasné, že Praha není pro Korejce jen tak „nějaké“ město. I proto do Prahy, ale ne třeba do Budapešti a Varšavy, létá čtyřikrát týdně přímý let KoreanAir. Česko je tak coby turistická destinace ve vnímání místních někde těsně za

Francií, Velkou Británií a Itálií. Vzhledem k faktu, že k nám v posledních letech každoročně směřuje 60-80 tisíc korejských turistů, zatímco do Španělska jich jezdí jen kolem 50 tisíc a do Řecka tak 10-20 tisíc, to není překvapivé. Naši zemi kromě krás Prahy ještě reprezentuje dalších několik klíčových jmen - Kafka, Kundera,

Dvořák, Smetana a Český Krumlov, o trochu méně jsou pak s Českem spojovány ještě Komenský, Forman a Havel.

Ruku v ruce s tím jde zájem o českou kulturu – málokdo v Česku asi tuší, že jen za posledních šest měsíců v Korejské republice vystupovaly Bambini di Praga, Pražský komorní orchestr, ostravská Janáčkova filharmonie, že Divadlo Archa předvedlo v češtině s korejskými titulky Havlovo Odcházení, ale také proběhla série vystoupení opery Don Giovanni v podání pražského loutkového divadla a konala se průřezová výstava české výtvarnice Květy Pacovské, a to zmiňuji jen ty velké akce, které financují korejské firmy a instituce. O těch dalších a menších, které se snažíme organizovat my jako ambasáda, se můžete dozvědět na našem webu www.mzv.cz/soul. Po evropské kultuře – a jedním z jejích symbolů je také ta česká – je v Soulu, ale i v dalších městech opravdu hlad. I proto jsme ve spolupráci s majitelem sítě restaurací Castle Praha zřídili malé České infocentrum v jednom z pater jeho sídla – kopie Staroměstské radnice i s orlojem. Máme tam malou knihovnu, a sál, kde pořádáme výstavy a pouštíme české filmy.

A ten druhý pohled?

Ten už právě není tak jednoznačně pozitivní – pokud chcete vědět, jakými produkty je Česko proslulé, pak to je především pivo a sklo. Není bohužel málo těch, kteří nikdy neslyšeli o automobilech Škoda, jiní jsou zase překvapeni, že v Česku se vyrábějí dopravní i vojenská letadla. V takové chvíli se ukazuje, že ona téměř naprostá československo-jihokorejská izolace, která trvala až do přelomu 80. a 90. let, se nedá zase tak lehce přeskočit. Povědomí o možnostech českého průmyslu a ekonomiky je tak najednou vyšší v řadě zemí Blízkého východu, Asie, ale i Afriky než na jihu Korejského poloostrova. Zájem o informace o našich možnostech ale je – když se například CzechInvest letos v lednu po téměř dvou letech opět rozhodl s naší pomocí zorganizovat seminář o možnostech investování u nás, oproti očekávaným několika málo desítkám zájemců jich přišlo přes stovku a řadě z nich

už nezbylo než na semináři stát podél stěn! A co je ještě důležitější – dvě firmy začaly dále jednat o možné spolupráci...

V Korejské republice je prostě ještě mnoho prostoru pro práci, bohužel ale naše ambasáda je velmi malá, jsou zde pouze tři diplomaté, a v Soulu navíc nepůsobí – na rozdíl od řady asijských zemí – zastoupení ani jedné české organizace, jako jsou CzechTrade, CzechInvest nebo Česká centra.

Do Česka v poslední době směřovaly nemalé investice jihokorejských firem. A naopak nemalé české vývozy směřují do Korejské republiky. Jsme tedy jedna země pro druhou důležitá?

Obě naše země mají téměř stejné HDP na obyvatele – zhruba v rozmezí 18–20 tisíc USD, ale přece jenom Korejská republika je pětikrát větší co do počtu obyvatel než Česko, takže vzájemná důležitost je tomu pochopitelně úměrná. Zájímavým obchodním partnerem jsme pro korejské firmy třeba v oblasti energetiky. Důkazem toho je i fakt, že jedna z největších korejských firem Doosan Heavy Industries v roce 2009 převzala plzeňskou firmu Škoda Power, celosvětově významného výrobce turbín. Byla to velká transakce nejen z finančního hlediska – cena byla přes 800 milionů USD – ale také z hlediska budoucnosti firem, a to nejen té české, ale i korejské, která – jak se jeden z jejích nejvyšších představitelů vyjádřil – získala technologie, které zatím ve svém portfoliu neměla.

Mnohem významnější je Korejská republika pro nás. Stačí se podívat na několik statistických údajů. Co se týče obrátu, Korejská republika je dnes naším dvacátým největším obchodním partnerem, a z mimoevropských zemí je v řadě hned po Číně, USA a Japonsku, a předběhla tak nejen tradiční partnery jako Egypt nebo Mexiko, ale nově i Ukrajinu a Turecko! Z hlediska investic do české ekonomiky je Korejská republika dokonce čtvrtým největším investorem po Německu, Japonsku a USA od roku 1993 vůbec, přičemž podle statistik CzechInvest je její podíl sedmiprocentní. Pro srovnání mi dovoluji uvést, že je to jen o jedno procento méně, než do české ekonomiky přinesli investoři

ze Spojených států, a více než dvojnásobek investic z takových míst jako Francie, Velká Británie, Tchaj-wan nebo Hongkong. A není to jenom automobilkou Hyundai v Nošovicích.

Důležitost korejského trhu je vidět i v případě turistiky. V posledních letech do Česka přijíždí víc korejských návštěvníků než turistů z takových míst, jako jsou Izrael nebo Kanada. Jenom pro srovnání: počet korejských turistů je prakticky stejný jako těch přijíždějících ze všech zemí Jižní a Střední Ameriky dohromady. A na závěr ještě malá perlička – každoročně do 1. ročníku bohemistiky na Korejské univerzitě zahraničních studií (HUFS) nastupuje něco přes 40 studentů, čímž se tato univerzita stala největším bohemistickým centrem mimo země našich nejbližších sousedů.

Jakou roli v souvislosti s obrazem ČR v Korejské republice hraje fakt, že Československo bylo jedním ze států, jež měly dohlížet na dodržování příměří na Korejském poloostrově?

Řekl bych, že členství v Dozorčí komisi neutrálních států má na náš image u široké veřejnosti v Korejské republice dopad minimální. Na rozdíl od Velitelství jednotek OSN, které dnes už tvoří většinou američtí vojáci a jen několik málo důstojníků z dalších zemí, které bojovaly pod vlajkou OSN v dobách korejské války, je DKNS dnešním obyvatelům KR nepříliš známá instituce. Do širšího povědomí se dostala především díky jednomu z největších korejských filmových hitů – detektivce *Joint Security Area* – kde švýcarská členka DKNS vyšetřuje přestřelku mezi jiho- a severokorejskými vojáky v demilitarizované zóně. O Česku a jeho členství v DKNS se bohužel hrdinové ani nezminí.

Trochu jiná situace ale je mezi těmi, kteří se otázkami vztahů mezi oběma korejskými státy zabývají, tam se o DKNS pochopitelně ví. Navíc se role komise může s nárůstem napětí mezi oběma Korejemi opět výrazně zvýšit, protože právě ona má na starosti vyšetřování porušení příměří podle dohody z roku 1953. Pak bude třeba se zabývat opět naším postavením v této na první pohled archaické

instituci, která vznikla na přechodnou dobu před téměř šesti desetiletími, ale stále existuje a hraje svou specifickou roli.

Korejskou republiku si asi většina Čechů spojuje zejména s auty, investicemi v Nošovicích, spotřební elektronikou a podobně. Jak velké je ale u nás povědomí o této zemi?

Pokud jsem si tak trochu stěžoval na poněkud jednostranné vnímání Česka v zemi svého působení, pak opačně je to horší. Pod slovem „Korea“ si většina Čechů bohužel umí představit většinou severní část poloostrova – KLDR – zatímco o Korejské republice se toho moc neví. Jak by také mohlo, když o jihu Koreje vyšly v češtině přesně dvě knihy, jedna letos na jaře a ta druhá – s trefným názvem „Dokonale utajená Korea“ – už před třinácti lety a je prakticky ne-sehnatelná.

Stejně je to v českých časopisech. Stačí se podívat na databázi naší Národní knihovny, kde záhy zjistíte, že pod heslem „Korea“ je evidováno od roku 2006 celkem 112 článků o obou Korejích, ale – vynecháme-li recenze jihokorejských filmů a komiksů – naprostá většina článků se věnuje KLDR. O Korejské republice tak za pět posledních let vyšel v češtině naprosto absurdní počet pouhých sedmi (!) článků, z toho jeden jediný se týká jihokorejské ekonomiky, jeden se věnuje specifikám korejského managementu a dva se zabývají vnitropolitickou situací (jeden z nich vyšel v Mezinárodní politice). Ve srovnání s tím třeba o Argentině Národní knihovna eviduje 136 článků, z toho více než tři desítky jsou věnovány současné situaci, politice a ekonomice, a dokonce i o Zimbabwe je těch článků v češtině uváděno na sedm desítek.

Co na to říct? Téměř ostentativní nezájem českých médií o zemi, která je čtrnáctou největší ekonomikou světa, má ze všech členských zemí OECD dnes nejvyšší ekonomický růst v době celosvětové krize, a navíc je tak velkým obchodním partnerem naší země, je mi těžko pochopitelný.

Dá se pro to něco udělat?

Bude to asi trochu delší proces, protože hodně lidí – a to nejen u nás v Česku – si plete Koreu s Japonskem, a někdy i s Čínou a Tchaj-wanem. A tak i ty neznámější korejské firmy jako LG, Samsung nebo Doosan jsou někdy považovány za „japonské“ – věc, která je z pohledu korejské hrdosti těžko akceptovatelná.

I proto jihokorejská vláda investuje nemalé prostředky – a jde o stovky milionů dolarů – do „brandingu“ vlastní země ve světě. Je podporován jak image země v zahraničí, tak řada oborů kultury. Existuje například samostatná organizace na propagaci korejské literatury v zahraničí, aktivní politiku provádí i Korejská filmová rada a nejnověji vznikla také organizace na propagaci korejské kuchyně, a tak by bylo možné pokračovat. Může se to zdát jako zbytečné, ale podle mého názoru je to velmi důležité pro budoucí úspěchy této země. Z mnoha věcí bychom se mohli poučit i my.

Skutečnost, že budování povědomí je ale ještě dlouhý proces, ukazuje řada příkladů ze světa, ale i od nás. Opět se podíváme na naše média. Když třeba probíhají koncerty českých hudebníků v Japonsku, píše se o tom v českých médiích, když se totéž stane v Koreji, nedozví se o tom nikdo. Má-

lokdo třeba tuší, že největší a nejlivnější asijský filmový festival je v korejském Pusanu, nikoli v Japonsku, Číně nebo Hongkongu. Pak se ovšem nelze divit, že producenti jednoho z úspěšných českých filmů poslední doby odmítli představit jej v asijské premiéře právě tady, ale trvali pouze na Japonsku. Jestli to byla strategie nebo jenom nepochopení reálného stavu věci, to si mohu jen domýšlet...

Máte jako český velvyslanec v Korejské republice nějaké kontakty do KLDR? Je něco takového v rámci Vaší diplomatické mise vůbec možné?

Drtivá většina mých evropských kolegů sídlících tady v Soulu je akreditována také v KLDR a pravidelně tam jezdí. V mém případě je to samozřejmě jiné vzhledem k tomu, že Česká republika je jednou ze sedmi členských zemí Evropské unie, která má své velvyslanectví též v Pchjongjangu. Můj vztah k severní části poloostrova je tak pouze pasivní.

Ale i mí kolegové, kteří – stejně jako my – mají svá diplomatické zastoupení i v KLDR, se samozřejmě KLDR také zabývají a k mému překvapení do Pchjongjangu prakticky všichni pravidelně jezdí. Nejčastěji tam pobýval asi bývalý německý velvyslanec, který se právě přemístil do Indonésie, a také německý velvyslanec v Pchjongjangu byl nedávno na konferenci zde v Soulu.

Jak moc se mezi odborníky v Korejské republice diskutuje o možnosti, že se obě země na Korejském poloostrově jednou opět spojí?

O tomto tématu se vlastně nediskutuje, protože je vnímáno jako naprosto jasná záležitost. Ke sjednocení dojde, to je všem jasné – otázkou zůstává pouze „kdy“, „jak“ a co to bude znamenat.

Existují studie, kolik by sjednocení případně stálo, případně scénáře, jak by se mělo postupovat?

Samotného by mne zajímalo, kolik lidí se na profesionální úrovni zabývá v Korejské republice otázkami KLDR. Jsou jich určitě tisíce, spíše desetitisíce. V Korejské republice existuje nejenom Ministerstvo pro sjednocení, které se zabývá

Obě naše země mají téměř stejné HDP na obyvatele – zhruba v rozmezí 18–20 tisíc USD, ale přece jenom Korejská republika je pětkrát větší co do počtu obyvatel než Česko, takže vzájemná důležitost je tomu pochopitelně úměrná. Zajímavým obchodním partnerem jsme pro korejské firmy třeba v oblasti energetiky.

pouze otázkami meziko-
rejských vztahů, ale také
řada vědeckých ústavů,
některé financované stá-
tem, jiné soukromými sub-
jekty, a nemalý počet kate-
der „severokoreanistiky“.
Množství publikací zabý-
vajících se minulostí, sou-
časností a také budouc-
ností Korejského polo-
strova je obrovské – a to
jsem měl v ruce jenom ty
vydané v angličtině. Exis-
tují tak jistě desítky studií.
Jsem přesvědčen, že vyčí-
slit náklady na sjednocení
se už určitě někdo poku-
sil, ale rovnice, z níž byly
vypočítány, má podle mne
příliš mnoho nezná-
mých...

Jaroslav Olša,

jr. (1964) je od září
2008 velvyslancem
v Korejské republice.
Studoval orientalistiku
na FF UK a mezinárodní
vztahy v Amsterdamu.
V diplomacii působí od
roku 1992, na konci 90.
let vedl mj. africký odbor
MZV, v letech 2000–
2006 byl velvyslancem
v Zimbabwe, po návratu
působil jako zástupce
ředitele odboru analýz
a plánování. Je autorem
knih o africkém umění
a literatuře, spolu
s O. Hulcem napsal
*Dějiny Zimbabwe,
Zambie a Malawi*
(2008). Publikoval také
v oblasti science fiction,
spolu s O. Neffem je
autorem *Encyklopedie
literatury science fiction*
(1995).